

Stichting Indisch Herinneringscentrum Jaarverslag 2017

Statutaire naam: Stichting Indisch Herinneringscentrum
Vestigingsplaats: Den Haag (Sophialaan 10, 2514 JR)
Rechtsvorm: Stichting

Inhoudsopgave

A. Omschrijving doelstelling	3
B. Bestuur en directie stichting Indisch Herinneringscentrum	4
C. Verslag van de activiteiten en bereikte resultaten	5
Inleiding	5
1. Kennisloket: Digitale communicatie en websites	6
2. Webstatistieken	7
3. Educatie	8
3.1 Educatieve programma's (p.8)	
a. Koloniale sporen in mijn buurt (p.8); b. Wereld Express (p.9); c. Nascholing Dekolonisatie (p.10); d. Internationaal studieprogramma Oorlog & Dekolonisatie (p.10); e. Rondleidingen HVVI (p.10).	
3.2 Educatief Materiaal (p.11)	
f. Oorlogsbron (p.11); g. Bestaand materiaal (p.11).	
3.3 Indië onder de aandacht (p.11)	
h. Korte publicatiefilm over belang van Indië in het onderwijs (p.11); i. Artikel KLEIO, tijdschrift voor docenten Geschiedenis en Maatschappijleer (p.12); j. Franse editie stripboek De Terugkeer: <i>Le Retour</i> (p.12)	
4. Tentoonstelling 'Het Verhaal van Indië'	12
4.1 Wisseltentoonstellingen (p.12)	
a. Kopi Susu (p.12); b. Vechten voor vrijheid (p.13).	
5. Samenwerking met andere organisaties.....	14
5.1 Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 en Nationaal Comité 4 en 5 mei (p.14);	
5.2 UvA: Leerstoel Indisch Herinneringscentrum (p.14);	
5.3 Herinneringscentra en SMH 40-45/Platform WOII (p.15); 5.4 DANS (p.15);	
5.5 Stichting Moluks Historisch Museum (p.16); 5.6 KTOMMB (p.16).	
6. Podiumactiviteiten.....	16
6.1 Indiëlezing, <i>'En toen stond ik er alleen voor'</i> (p.16); 6.2 Themabijeenkomst <i>Gedeeld Verleden: de slag in de Javazee</i> (p.16); 6.3 <i>De Dag van de Indische Herinnering</i> (p.17).	
7. Personeel & Organisatie	18
7.1 Financieel (p.18); 7.2 Personeel (p.18)	
8. Extern gefinancierde projecten	19
8.1 Next Generation (p.19); 8.2 Kenniscentrum Repatriëring (p.23).	

A. Omschrijving doelstelling:

Het IHC heeft de taak en de ambitie om *blijvend betekenis te geven aan de herinnering van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië en de nasleep daarvan*. Het levend houden van de herinnering zorgt ervoor dat veel mensen - en voornamelijk de jeugd - zich bewust zijn van de betekenis van WOII in Nederlands-Indië en de gevolgen daarvan destijds voor overzeese landgenoten. Het IHC hanteert daarbij het motto:

Indisch Geheugen voor de Toekomst

De doelen van het IHC zijn meerledig. Allereerst richt het IHC zich op het overdragen van kennis over Nederlands-Indië en Indonesië met de nadruk op de Tweede Wereldoorlog en de dekolonisatie, de wereldwijde verspreiding van de Indische gemeenschap en de integratie binnen de Nederlandse samenleving. Dit heeft tot doel de kennis over en inzicht in dit hoofdstuk van de Nederlandse geschiedenis te vergroten en daarmee bewustwording en empathie te creëren bij jongeren en volwassenen met alle betrokkenen van deze geschiedenis.

Het IHC werkt vanuit een onafhankelijke positie samen met diverse organisaties en daarnaast bevordert het IHC samenwerking tussen organisaties. Voor Indische organisaties vervult het IHC een brugfunctie. Deze brugfunctie wordt versterkt door de pleisterplaats, die een meer dan symbolische brugfunctie zal vervullen tussen de Nederlands-Indische gemeenschap en de Nederlandse samenleving, maar ook tussen Nederlands-Indische groeperingen.

De doelen en activiteiten van dit jaarplan zijn gebaseerd op de *missie* van het IHC: *Het IHC draagt bij aan een betere harmonie in de samenleving door de verhalen van de Nederlands-Indische gemeenschap van 1900 tot nu (WO II in Nederlands-Indië, de Bersiap, de dekolonisatie en de Repatriëring) een waardige plaats te geven. Het onderstreept het belang voor de Indische herinneringsgemeenschap om de Nederlandse samenleving een venster te bieden op de eigen identiteit en het verwerken van zijn geschiedenis.* Samengevat heeft het IHC tot doel:

- *Blijvend betekenis geven aan de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië, de Bersiap, de Dekolonisatie en de Repatriëring*
- *Vergroten van kennis en bewustwording in Nederland (en in het buitenland) over dit hoofdstuk van de vaderlandse geschiedenis*
- *Een pleisterplaats en ontmoetingsplek bieden voor het Nederlandse publiek en de Indische gemeenschap in het bijzonder.*
- *De Nederlandse samenleving bedienen en verbinden met de verhalen van de Nederlands-Indische als het vierde nationaal herinneringscentrum van de Tweede Wereldoorlog*

- *Het versterken van de relevantie van de Indische geschiedenis binnen de context van de huidige Nederlandse samenleving en de herinneringsgemeenschappen over de hele wereld*

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

1. Het opzetten en in standhouden van een (semi-) permanente expositie;
2. Het verzorgen van wisselexposities;
3. Het (doen) verrichten van educatieve en voorlichtende activiteiten en (wetenschappelijk) onderzoek;
4. Het houden van herdenkings- en bezinningsbijeenkomsten;
5. Het faciliteren van debat en discussie over actuele thema's vanuit (onder andere) een Indisch perspectief;
6. Het verbinden van bestaande relevante activiteiten op het gebied van het Indische erfgoed;
7. Het (digitaal) verbinden en toegankelijk maken van het Indische erfgoed.

B. Bestuur en directie stichting Indisch Herinneringscentrum

Samenstelling bestuur

Jan Willem Kelder (voorzitter)

Vice Admiraal b.d.

René Laurens (secretaris/penningmeester)

Commandeur (A) b.d.

Vaya Nijhof-Schippers (bestuurslid)

Interieurarchitect.

Paul Jansen (bestuurslid)

Hoofdredacteur Telegraaf

Alexander Scholtes (bestuurslid)

Public Affairs adviseur Royal Schiphol Group

Roel Dagevos (bestuurslid)

Commissaris bij Bartosz ICT

Directie

Yvonne van Genugten (directeur)

C. Verslag van de activiteiten en bereikte resultaten

Inleiding

In dit jaarverslag wordt een toelichting gegeven op de uitvoering van het jaarplan van het Indisch Herinneringscentrum in 2017, gekoppeld aan de financiële realisatie zoals vastgelegd in de jaarrekening. In lijn met dit jaarverslag wordt een online publieksjaarverslag van het Indisch Herinneringscentrum uitgegeven.

Verhuizing IHC naar Den Haag en vorming Pleisterplaats

Het jaar 2017 vormt een ankerpunt voor het Indisch Herinneringscentrum (IHC). Medio februari heeft het bestuur in goed overleg met het Ministerie van VWS besloten te gaan verhuizen van Arnhem naar Den Haag. Met een verhuizing naar Den Haag kan het Indisch Herinneringscentrum de gewenste groei bereiken, zijn de kerntaken optimaal te vervullen en zich ontwikkelen tot een volwaardig Herinneringscentrum. De beslissing doet tevens recht aan de uitkomsten van de in het eerste kwartaal van 2016 gehouden enquête onder de achterban, die een voorkeur voor Den Haag als vestigingsplaats uitsprak. De staatssecretaris gaat in zijn brief van 16 februari 2017 aan de Tweede Kamer inzake 'Stand van zakenbrief van het kabinet over de uitvoering van de backpay kwestie' in op de verhuizing. Het ministerie van VWS heeft het IHC gevraagd op de nieuwe locatie in Den Haag ook vorm te geven aan een pleisterplaats voor de gehele Indische gemeenschap. Hiervoor is een exploitatieplan opgesteld met medewerking van de Galan Groep. Gezien de hierboven genoemde ambities en wensen om ook andere Instellingen van de Indische gemeenschap te huisvesten is gezocht naar een passend en dus groter pand. De keuze is gevallen op de Sophialaan 10 te Den Haag. Met de eigenaar van het pand, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, is onderhandeld over de huurvoorwaarden. Ondertussen werkte het IHC samen met Pelita en Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 (de aangewezen drie trekkers voor respectievelijk Pleisterplaats, Herdenken en Zorg) aan de plannen voor de invulling van de Collectieve erkenning. Medio mei zijn de voorstellen van de trekkers ingediend. Het Indisch Platform (IP) is bij het hele traject betrokken geweest, met de voorzitter van het IP als coördinerend toezichthouder. Het IP heeft uiteindelijk zijn goedkeuring verleend aan de plannen, waaronder de keuze van het pand voor het inrichten van de pleisterplaats. Het gekozen pand heeft de naam Sophiahof gekregen. Hierna is op 10 augustus de kamerbrief Collectieve erkenning van Indisch Nederland gepubliceerd en op 11 augustus was het officiële fotomoment met staatssecretaris Van Rijn aan de Sophialaan, waarna het IHC, het Moluks Historisch Museum, Stichting Herdenking 15 Augustus en Pelita als huurders het pand hebben betrokken. Verwacht wordt dat in de tweede helft van 2018 de officiële opening zal plaatsvinden. In september en oktober is er overlegd over de invulling van de bestuursstructuur en werkstructuur in het kader van de collectieve erkenning. Er is gekozen voor een Programmaraad, die als coördinerende raad optreedt voor de programmering in de Sophiahof en een Ronde Tafel, die optreedt als besluitvormend orgaan.

Lustrum 10 jaar IHC

Op zaterdag 11 november is op de Sophialaan het tienjarig bestaan van het Indisch Herinneringscentrum gevierd. Tijdens het middagprogramma zijn de gasten op een interactieve manier meegenomen in 10 jaar Indisch Herinneringscentrum en zijn er bijzondere projecten en programma's getoond die de afgelopen jaren konden worden gemaakt dankzij de vele samenwerkingspartners van het IHC en mede met steun van het vfonds. Het IHC was bijzonder vereerd met de komst van eregast, de Burgemeester van Den Haag, mevr. P. Krikke. Zij nam het lustrumboek *Nooit meer thuis*, dat kinderboekenschrijfster Martine Letterie schreef in opdracht van het Indisch Herinneringscentrum, in ontvangst en gaf aansluitend een korte toespraak.

Hierna hield de Voorzitter de heer J.W. Kelder een toespraak gevolgd door de bijzonder hoogleraar van het IHC, Prof. dr. Remco Raben, en dichter Robin Block over de betekenis van herinneringen vanuit verschillende perspectieven. Drie generaties Indische Nederlanders traden op: Louis Drabe, zijn zoon Patrick en kleinzoon Robin. Tot slot genoot het publiek van de prachtige theatervoorstelling *Adieu Indië*. Een bevlogen host Ricci Scheldwacht heeft de hele middag begeleid.

1. Kennisloket: Digitale communicatie en websites

Algemeen

De websites van het Indisch Herinneringscentrum worden goed bezocht en in 2017 is er wederom sprake van een stijging van het aantal bezoekers. Opvallend blijft de forse toename van het aantal Facebook *likes* en Twittervolgers, die duiden op een verbreding van het bereikte publiek. De diverse onlinecampagnes uit het project Next Generation (gefinancierd door het vfonds) dragen hier sterk aan bij.

Webportaal Indië in Oorlog

Indië in Oorlog wordt vanwege de verbeterde zoekmachine beter bezocht dan de jaren ervoor. Het webportaal biedt de bezoeker goede inhoudelijke informatie over WO II in Nederlands-Indië en de nasleep. Eind 2017 zijn de gesprekken met het NIOD gestart om te onderzoeken of Indië in Oorlog ondergebracht kan worden bij het Netwerk Oorlogsbronnen.

Kenniscentrum Repatriëring

Het IHC is in 2017 begonnen met het vooronderzoek voor de website Kenniscentrum Repatriëring. Dat gebeurt in samenwerking met Stichting Pelita, het Nederlandse Rode Kruis, de Indisch Genealogische Vereniging, het Maritiem Museum Rotterdam, de Indisch Genealogische Vereniging, het Maritiem Museum Rotterdam, het Nationaal Archief, het NIOD en de heren Henk Beekhuis en Herman van Oosten.

Op de te bouwen website kan de bezoeker op een interactieve, laagdrempelige manier informatie vinden en toevoegen over de naoorlogse repatriëring van de Indische gemeenschap van Nederlands-Indië/Indonesië naar Nederland in de jaren 1945-1967. De webapplicatie kan (straks) zowel in het museum (op een museumtafel) als thuis of elders op een computer, tablet of smartphone worden geraadpleegd. Naast algemene informatie

worden ook de passagierslijsten van de repatriëringschepen en -vliegtuigen voor zover deze beschikbaar zijn- digitaal toegankelijk gemaakt als de Collectie Repatriëringslijsten. Voor het eerst zullen deze lijsten, die zich nu op verschillende plaatsen in het land bevinden, op één locatie beschikbaar worden gesteld.

Deze website is bedoeld voor iedereen die betrokken was, zich betrokken voelt bij of belangstelling heeft voor de naoorlogse repatriëring. De bouw van de website is eind 2017 gestart en de bouw heeft een doorlooptijd van ongeveer acht maanden. De website wordt ook via een museumtafel gepresenteerd aan het publiek in het nieuwe onderkomen van het Indisch Herinneringscentrum in Den Haag.

Leidemeijer, Historisch Onderzoek en Advies is begin 2017 gecontracteerd voor het projectleiderschap. Het IHC is tegelijkertijd gestart met de fondsenwerving, waarmee in de loop van het jaar een aanzienlijk deel van het project gesubsidieerd is. Het bestuur heeft besloten het resterende bedrag uit de egalisatiereserve te financieren, met instemming van het ministerie van VWS. De verdere verslaglegging is daarom ook opgenomen in hoofdstuk 8: Extern gefinancierde projecten.

2. Webstatistieken

De statistieken van de verslagperiode betreffen de periode van 31 december 2016 tot 31 december 2017.

Social Media

Er is flink ingezet op activiteit op en via de *social media* Facebook en Twitter. Dit heeft geresulteerd in een aanzienlijke groei in het aantal Twittervolgers en Facebook *likes*.

Facebook

Het aantal Facebook *likes* blijft aanzienlijk stijgen. Het aantal is tussen 31 december 2016 en 31 december 2017 gestegen van 2983 naar 3792.

Twitter

Het aantal Twittervolgers is gestegen van 652 (december 2016) naar 846 in december 2017.

Instagram

Het IHC heeft in augustus 2016 een Instagram aangemaakt. Het aantal volgers is tussen 31 december 2016 en 31 december 2017 gestegen van 100 naar 471.

Instagram is een goed medium om een breder publiek, waaronder jongeren en jong volwassenen, te bereiken.

a. Websites en nieuwsbrief

Indischherinneringscentrum.nl

Het aantal nieuwe (unieke) bezoekers van de corporate website van het Indisch Herinneringscentrum is gestegen van 31.887 naar 36.770.

Nieuwsbrief via Mailchimp

De nieuwsbrief wordt goed gelezen. Gemiddeld opent ruim 2/3e van de geadresseerden de nieuwsbrief. In een tijd waarin er een overvloed aan digitale informatie is, is dit een mooi resultaat. Het aantal leden is sinds onze verhuizing naar Den Haag goed gestegen, van 1415 naar 1648. De achterban is via Facebook, Instagram en Twitter direct op de hoogte van ontwikkelingen en activiteiten. De nieuwsbrief dient echter wel de wat oudere doelgroep (met name 1^e en 2^e generatie) en blijft daarom van belang.

Hetverhaalvanindie.com

Het aantal bezoekers van hetverhaalvanindie.com op peildatum 31 december 2017 is 11.385. Het aantal bezoekers blijft vrij laag in vergelijking met onze andere websites. De relatief lage populariteit is mogelijk deels te verklaren door het feit de tentoonstelling *Het Verhaal van Indië* al bijna zes jaar bestaat. Veel mensen weten inmiddels van het bestaan van de tentoonstelling, die nog tot medio 2020 te zien is, en weten hun weg naar Bronbeek te vinden. Een andere mogelijke verklaring is het feit dat voor de website niet actief reclame wordt gemaakt via de *social media*-kanalen van het IHC.

Indiëinoorlog.nl

Het bezoek aan de website 'Indië in Oorlog' begint weer licht te stijgen nu de site weer goed functioneert: tussen 31 december en 30 juni 2017 is de website 14.336 keer bekeken. Met de hiervoor vermelde nieuwe website Kenniscentrum Repatriëring verwachten we ook een toename van het aantal bezoekers op de website 'Indië in Oorlog' te genereren.

3. Educatie

Het jaar 2017 stond in het teken van intensieve samenwerking met onderwijs en culturele partners, studenten en leerlingen met als doel om naast kennis ook binding te stimuleren met 'het' verhaal van Indië. Zo zijn naast leerlingen ook docenten (in opleiding), als verhalenvertellers van de toekomst, de aankomende jaren een belangrijke doelgroep voor het IHC. In 2017 werden verschillende programma's gerealiseerd, mede in samenwerking met de docentenopleiding Geschiedenis van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN), lesmethode uitgeverij Malmberg en het Nationaal Comité 4 & 5 mei. Ook het onderwijsprogramma *Koloniale Sporen in mijn Buurt* voor het voortgezet onderwijs ging van start, waarmee de krachten van het IHC werden gebundeld met Stichting In Mijn Buurt en Educatie Studio.

Voor educatie wordt gebruik gemaakt van educatieve programma's en educatief materiaal.

3.1 Educatieve programma's

a. Koloniale sporen in mijn buurt

Doelgroep: onderbouw voortgezet onderwijs + oudere generaties
Vak: Burgerschap & Geschiedenis

Op 3 juli vond de eindpresentatie plaats van het onderwijsprogramma *Koloniale Sporen in mijn Buurt*. Het Scheepvaartmuseum te Amsterdam stelde daarvoor een zaal ter beschikking. Leerlingen van het Montessori Lyceum Amsterdam vertelden hier het verhaal van de ouderen die zij geïnterviewd hadden en wat zij daarvan geleerd hadden. *Koloniale Sporen* brengt ouderen, jongeren en de buurt dichter bij elkaar rondom persoonlijke verhalen in relatie tot de koloniale (oorlogs)geschiedenis en erfenis van Nederlands-Indië en Suriname. Het programma bestaat uit 5 masterclasses, gegeven door historici, getuigen, journalisten en speechcoaches. Centraal staat de ontmoeting tussen oud en jong met als doel de leerlingen op te leiden tot erfgoeddrager: zij vertellen de verhalen van de ouderen door.

Joty ter Kulve, Tineke van Ommen, Jerry van Putt, Chris Carli en Anne-Ruth Wertheim deelden met de leerlingen verhalen over hoe zij opgroeiden en de oorlog meemaakten in Nederlands-Indië. Ook werd de koloniale geschiedenis en erfenis van Nederlands-Indië en Suriname/Antillen samen verteld. Naast de Indische ouderen, vertelden ook Surinaamse ouderen over hun jeugd, onder wie Mildred Dankoor, Lilian Wolff, Eugene Chateau en Carry Ann Tjong-Ayong.

De gemeenschappelijke delers waren burgerschapsthema's zoals vrijheid, identiteit. Hiermee sluit het programma aan bij het advies van het SLO-adviesrapport over WOII/Dekolonisatie en Burgerschap.

Koloniale Sporen in mijn Buurt kwam tot stand dankzij de samenwerking tussen St. In mijn Buurt, Educatie Studio, het Indisch Herinneringscentrum en het Montessori Lyceum Amsterdam. Mede dankzij het vfonds is dit project gerealiseerd. In 2018 zal het programma ook op andere plekken in het land worden uitgevoerd.

b. Wereld Express

Doelgroep: leerlingen basisscholen en voortgezet onderwijs
Vak: Geschiedenis

2017 was het laatste jaar voor de Wereld Express. De Wereld Express stond dit jaar op ruim 20 locaties door het hele land. Ruim 2000 leerlingen hebben de Wereld Express bezocht en tal van individuele bezoekers tijdens het Bevrijdingsfestival en open dagen. Zo stond de Wereld Express ruim twee weken in Maasbree in het kader van het Indonesië project van de Nieuwe School te Maasbree. In Haarlem stond de ontmoeting van Indische ouderen van Zorgcentrum 'Liefelijk Indië' en scholieren van de nieuw geopende Mgr. Huibersschool centraal. Daarnaast werd voor het derde jaar op rij het onderwijsproject Ontmoeten & Herdenken georganiseerd in Breukelen en Amstelveen, waarbij leerlingen een bezoek brachten aan de Wereld Express. Naast Breukelen reisde de Wereld Express ook naar Loenen aan de Vecht en Maarssebroek. Ook dit jaar stond de Wereld Express op het St. Odolphuslyceum in Tilburg voor het project Nederlands-Indië tijdens WOII. Daarnaast reisde de Wereld Express voor scholenprojecten naar onder andere Montfoort, Linschoten en

Leiderdorp en stond de Wereld Express op festivals in Assen en Arnhem. Voor een impressie, zie: <https://www.youtube.com/watch?v=hEAK2fwKrUA&feature=youtu.be>

Het Indisch Herinneringscentrum bedankt de vele herdenkingscomités en scholen die de Wereld Express hebben ontvangen voor schoolprojecten en festivals. Dankzij hun inzet hebben veel jongeren en ouderen de Wereld Express bezocht en zich verdiept in 'het' verhaal van Indië.

c. Nascholingsdag Dekolonisatie

Doelgroep: docenten Geschiedenis

Op vrijdag 23 juni organiseerden Uitgeverij Malmberg van de lesmethode MEMO geschiedenis en het Indisch Herinneringscentrum een nascholingsdag over dekolonisatie. De nascholingsdag had als doel docenten te inspireren deze geschiedenis vanuit meerdere perspectieven te benaderen. Sprekers waren hoogleraar Remco Raben, over het belang van het onderwijzen van koloniale geschiedenis, en onderzoeker/journalist Anne-Lot Hoek, over de dekoloniatieoorlog op Bali vanuit Nederlands en Indonesisch perspectief. Wim Manuhutu, historicus en erfgoedprofessional en het IHC-team (Ardjuna Candotti en Suzanne Rastovac) verzorgden voor docenten een rondleiding door Het Verhaal van Indië, waarbij de nadruk lag op het Indisch perspectief.

d. Internationaal studieprogramma Oorlog & Dekolonisatie

Doelgroep: docenten (in opleiding), docentenopleiders, collega's oorlogs- en herinneringscentra

Het Nationaal Comité 4 en 5 mei organiseerde op 3 november in samenwerking met het Indisch Herinneringscentrum, Museum Bronbeek, SLO, Vereniging voor docenten Geschiedenis en Staatsinrichting Nederland, de Hogeschool voor Arnhem Nijmegen en Hogeschool van Amsterdam een nascholingsdag over Oorlog & Dekolonisatie. Het welkomstwoord werd gedaan door Gerdi Verbeet, voorzitter van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. De dag werd geleid door Rocky Tuhuteru. Prof. dr. Remco Raben verzorgde de keynote-lezing over de relevantie van onderwijs over kolonialisme, waarna een Q&A volgde met dr. Rémy Limpach over geweld tijdens de dekoloniatieoorlog. Dr. Esther Captain presenteerde over de deelstudie naar de Bersiap-periode binnen het onderzoek Dekolonisatie, Geweld en Oorlog in Indonesië (1945-1950). Directeuren Yvonne van Genugten (IHC) en Pauljac Verhoeven (Museum Bronbeek) leidden het bezoek aan de tentoonstelling in en bespraken de *multiple narratives* in de tentoonstelling Het Verhaal van Indië.

De middag stond in het teken van werksessies geleid door sprekers uit binnen- en buitenland: Prof. dr. Terry Haydn, dr. Marcus Otto, drs. Edu Dumasy, drs. Tom van der Geugten, dr. Delphine Boissarie, prof. dr. Karel Van Nieuwenhuyse. Daarnaast verzorgden het IHC (Suzanne Rastovac, Ardjuna Candotti), Museum Bronbeek (Hans van den Akker) en dr. Caroline Drieënhuizen (Open Universiteit) het museumbezoek aan Het Verhaal van Indië in het kader van multiperspectiviteit. Het IHC (Ardjuna Candotti) verzorgde samen met

Stichting In Mijn Buurt (Minka Bos) & Educatie Studio (Aspha Bijnaar) twee werksessies over het onderwijsprogramma *Koloniale Sporen in mijn Buurt*.

e. Rondleidingen Het Verhaal van Indië

Doelgroep: docenten (in opleiding), erfgoedprofessionals (in opleiding) en particulieren
Vak: Geschiedenis en erfgoed

Ook dit jaar kwam de docentenopleiding Geschiedenis van de Hogeschool Arnhem Nijmegen op bezoek. Tijdens deze interactieve rondleidingen staan keuzes en dilemma's in het lesgeven en tentoonstellingsvormgeven over Nederlands-Indië centraal. Speciaal uitgangspunt was: hoe laat je meerdere perspectieven aan bod komen?

Daarnaast heeft het IHC rondleidingen verzorgd voor verschillende organisaties, waaronder de Reinwardt Academie (erfgoedprofessionals in opleiding) in het kader van 'vergeten geschiedenissen' en particuliere organisaties zoals Verzorgingstehuis Liemerije.

3.2 Educatief materiaal

Het IHC krijgt steeds meer verzoeken van docenten in het voortgezet onderwijs voor handvatten en bronnen (beeld, audio, tekst) die verschillende perspectieven en verhalen vertegenwoordigen uit de geschiedenis WOII en dekolonisatie van Nederlands-Indië/Indonesië. In diverse IHC-producten, waaronder de strip *De Terugkeer*, staat deze meerstemmigheid reeds centraal. Onder de noemer 'Indië in multiperspectief' zal het IHC de aankomende jaren onder andere bronnen toegankelijk maken waarmee docenten en leerlingen aan de slag kunnen. In 2017 is hiermee een start gemaakt. Onder de noemer 'Oorlogbron van de maand' is tevens een samenwerking gestart met de andere drie herinneringscentra Kamp Westerbork, Kamp Amersfoort en Kamp Vught.

f. Oorlogsbron

Doelgroep: leerlingen VO
Vak: Geschiedenis

De educatief medewerkers van de vier herinneringscentra werken samen door nieuw lesmateriaal te ontwikkelen. In 2017 is gestart met het toegankelijk maken van verschillende bronnen uit de eigen collecties. Het is positief ontvangen en wordt vervolgd.

g. Bestaand materiaal

Uiteraard is ook in 2017 ook het huidige educatief materiaal onder de aandacht gebracht. Het IHC heeft de afgelopen jaren verschillende producten (mede-) ontwikkeld, waaronder: Quiz *Missie Nederlands-Indië* (in samenwerking met Ssula), lesbrieven bij het jeugdboek *Dromen van vrijheid*, de strip *De Terugkeer*, lesbrieven bij de film *Arigato* (in samenwerking met *Movies That Matter*), en de documentaire *Thuis is ver weg* (met fragmenten uit de NOS-documentaire *De oorlog van acteur Eric Schneider*) voor het voortgezet onderwijs. Ook is de game *On the Ground Reporter Indonesia* (in samenwerking met Uitgeverij Deviant) voor het mbo ontwikkeld.

3.3 Indië onder de aandacht

Naast de gangbare communicatie, is er via onderstaande ook aandacht gevraagd voor Indië in het onderwijs.

h. Korte publiciteitsfilm over belang van Indië in het onderwijs

Als laatste onderdeel van het Project Terug naar Tjihapit, waarbij de NOS-documentaire 'De oorlog van acteur Eric Schneider toegankelijk is gemaakt voor het onderwijs i.s.m. Ssula en Spons, is er gefilmd en gefotografeerd op het Gerrit Komrij College in Winterswijk tijdens een geschiedenislesuur waarin WOII en dekolonisatie Indië werden behandeld. Doel was niet alleen om het lesmateriaal in gebruik door leerlingen te fotograferen voor publiciteitsmateriaal, maar vooral ook om een beeld te geven waarom Indië van belang is om te behandelen in de klas. De 3 minuten film wordt aankomend schooljaar online gelanceerd.

i. Artikel KLEIO, tijdschrift voor docenten Geschiedenis en Maatschappijleer.

Doelgroep: docenten (in opleiding)

Ardjuna Candotti (Educatie & Tentoonstellingen IHC) schreef samen met Ilse Raaijmakers (Nationaal 4/5 mei Comité) een artikel voor de KLEIO, tijdschrift voor docenten geschiedenis en staatsinrichting, over de mogelijkheden in het onderwijs over WOII en dekolonisatie Indië en multiperspectiviteit.

j. Franse editie stripboek De Terugkeer: Le Retour

Doelgroep: algemeen publiek

In 2017 heeft de Belgische uitgeverij BD Must de Franse editie van De Terugkeer uitgegeven onder de titel *Le Retour*. Deze editie is uitgegeven voor de Belgische en Franse markt.

4. Tentoonstelling 'Het Verhaal van Indië'

Het bezoekersaantal van Het Verhaal van Indië bedroeg in 2017 46.305 personen. In vergelijking met 2016 is het bezoekersaantal met 25% gestegen. De diverse wisseltentoonstellingen in het Indisch Herinneringscentrum en Museum Bronbeek, waaronder *Kopi Susu*, zijn hier debet aan.

Om 'Het Verhaal van Indië' voortdurend onder de aandacht te brengen bij stakeholders, organiseert het IHC speciale rondleidingen en benutten wij de tentoonstelling voor educatieve doeleinden.

Het Verhaal van Indië is nog tot medio 2020 in Arnhem (Museum Bronbeek) te bezoeken.

4.1 Wisseltentoonstellingen

a. Kopi Susu

Locatie: Museum Bronbeek

Periode: 19 november 2017 t/m 11 februari 2018

In het project *Kopi Susu* onderzoekt fotograaf Rosa Verhoeve, 2e generatie Indische Nederlander, met haar fotografie de imaginaire ruimte van de voormalige kolonie Nederlands-Indië. *Kopi Susu* is een mengeling van werkelijkheid en fictie. Op basis van overgeleverde familie verhalen, eigen jeugdervaringen en reizen naar het huidige Indonesië, construeert zij een nieuwe werkelijkheid; over een tropische jeugd die zij nooit heeft gekend. Zo geeft zij haar bestaan als kind van twee werelden opnieuw vorm, in poëtische beeldtaal, die meer is dan een persoonlijke anekdote. Het project resulteerde al in een boek en tentoonstelling. Voor de realisatie van het project is samengewerkt met Rosa Verhoeve (fotograaf), Jan Banning (fotograaf), Victor Levie (vormgever) en het Indisch Herinneringscentrum. Naast een grootschalige opening die door ruim 150 mensen werd bezocht, een lezing in Pakhuis de Zwijger, zal de tentoonstelling op 11 februari 2018 worden afgesloten met een finissage waarbij Rosa en Victor de aanwezigen zullen meenemen in het maakproces van het boek, Rosa's drijfveren en fascinatie voor storytelling middels fotografie.

b. Vechten voor vrijheid. De vele gezichten van verzet in en uit Nederlands-Indië

Locatie: Sophiahof, Den Haag

Periode: 2018 (in 2017 is begonnen met de ontwikkeling)

Het Platform WOII heeft 2018 uitgeroepen tot themajaar Jaar van Verzet. Gedurende dit jaar wordt in het hele land extra aandacht besteed aan de rol van het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog als historisch verschijnsel én als bron van inspiratie. Het Indisch Herinneringscentrum werkt samen met het Moluks Historisch Museum aan de tentoonstelling Vechten voor vrijheid die medio 2018 in de Sophiahof in Den Haag geopend zal worden. Ook tijdens verschillende programma's zal het thema verzet centraal staan.

Recentelijk staat het koloniale verleden en de erfenis daarvan volop in de belangstelling. Het thema verzet is onlosmakelijk hieraan verbonden. Tijdens WOII werd in Nederlands-Indië én in Nederland verzet gepleegd door mensen die hun achtergrond in Indië/Indonesië hadden. In deze tentoonstelling staan de verhalen van deze verzetsstrijders en hun nazaten centraal. Historische en hedendaagse collectiestukken, video- en fotoportretten en werken afkomstig uit verschillende kunsten belichten perspectieven op het verzet van toen en de betekenis daarvan nu. Hiermee wil het IHC bijdragen aan een meer genuanceerd beeld over de geschiedenis van het verzet.

De tentoonstelling zal de eerste tentoonstelling zijn op de nieuwe locatie. Landelijk zal er aandacht worden besteed middels de door SMH/Platform WOII opgezette campagne: IHC

neemt daarvoor deel in verschillende projectteams. Momenteel wordt er hard gewerkt aan de totstandkoming van de tentoonstelling en programmering. Hierbij zal worden samengewerkt met het Moluks Historisch Museum en andere culturele partners.

Ook verzorgde het IHC samen met het NIOD twee werksessies tijdens de jaarlijkse conferentie van het Nationaal Comité 4 en 5 mei op 3 oktober 2017.

Samenwerking met andere organisaties

Op activiteitsniveau (podiumactiviteiten en wisseltentoonstellingen) werkt het IHC samen met vele organisaties en individuen. Dit is verweven in het hele verslag. Daarnaast kent het IHC een aantal vaste samenwerkingspartners, die hieronder vermeld worden.

5.1 Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 en Nationaal Comité 4 en 5 mei

Het IHC heeft voor de samenwerking met Stichting Herdenking wederom een subsidie ontvangen van het vfonds voor het jaarprogramma 'Next Generation 2017'. Dit programma behelst de Indiëherdenking en de programmering van activiteiten door het jaar heen. Doel is de herdenking te borgen voor de toekomst en het beter op de kaart zetten van de herdenking.

Het Nationaal Comité levert organisatorische en logistieke ondersteuning bij de Indiëherdenking op 15 augustus in Den Haag. Vanwege de externe subsidiëring van het programma Next Generation, wordt de realisatie van het programma hieronder in hoofdstuk 8 (Extern gefinancierde projecten) verder beschreven bij.

5.2 UvA: leerstoel Indisch Herinneringscentrum

Leerstoel Indisch Herinneringscentrum

het IHC draagt sinds 2015 bij aan de bijzondere leerstoel Koloniale en postkoloniale literatuur- en cultuurgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. De bijzondere leerstoel richt zich op de postkoloniale herinneringscultuur in de naoorlogse periode. Het accent ligt op de dynamiek van de herinnering en de invloed hierop van migratie, repatriëring en globalisering. Onderzoek en onderwijs moeten bijdragen aan een beter begrip van de betekenis van het koloniale verleden voor de samenleving van vandaag en morgen. Per 1 mei 2015 geeft Remco Raben als bijzonder hoogleraar invulling aan de leerstoel. Zo geeft hij in de studiejaar 2016-2017/2017-2018 een collegereeks getiteld 'Kolonie en postkolonie: Indië als ervaring en herinnering' aan de Universiteit van Amsterdam. De collegereeks wordt gegeven als keuzevak voor Bachelor studenten Geschiedenis en wordt goed bezocht.

In 2017 werd voor het eerst de opvolger van de Gebaarlezing georganiseerd: De Dag van de Indische Herinnering. Het verslag daarvan is hieronder bij Podiumactiviteiten opgenomen.

Publicatie oratie Remco Raben

De rede, zoals uitgesproken ter gelegenheid van de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar in de 'Koloniale en postkoloniale literatuur- en cultuurgeschiedenis' aan de UvA, is door het IHC uitgebracht als publicatie. De publicatie *Wie spreekt voor het koloniale verleden? Een pleidooi voor transkolonialisme*, wordt op verzoek gratis verspreid en is erg gewild.

5.3 Herinneringscentra en SMH 40-45/Platform WOII

De herinneringscentra maken onderdeel uit van de Stichting Musea en Herinneringscentra 1940-1945 (SMH). SMH is weer een partner van het nieuw opgericht Platform WOII.

Het Platform WOII is op 5 april 2016 opgericht tijdens het Jaarcongres van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Het IHC was hierbij vertegenwoordigd. Het Platform ziet toe op een goede verankering van de herinnering aan WOII-activiteiten, die in vier domeinen zijn ondergebracht:

1. Domein Kennis: Bewaren en onderzoeken;
2. Museaal domein: Bewaren, tonen en vertellen;
3. Domein Educatie: Leren, meedenken en ervaren;
4. Domein Herdenken, eren en vieren: Beseffen en herdenken.

In de overlegstructuur van het Platform is een relatief klein aantal organisaties opgenomen, te weten het Nationaal Comité 4 en 5 mei (NC), de Oorlogsgravenstichting, de Samenwerkende Musea en Herinneringscentra 40-45 (SMH), het Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies (NIOD) en de Stichting Liberation Route Europe. Deze organisaties waren betrokken bij de voorbereiding en uitwerking van het Platform WOII, samen met twee belangrijke financiers van de sector, het vfonds en het Ministerie van VWS. Vier van deze organisaties treden op als spilorganisatie voor de vier genoemde domeinen:

1. Domein Kennis: NIOD;
2. Museaal domein: SMH;
3. Domein Educatie: SMH en NC;
4. Domein Herdenken, eren en vieren: NC.

In 2017 heeft het IHC voor twee programma's financiële ondersteuning toegezegd gekregen vanuit SMH: de tentoonstelling over Verzet in Indië en Indisch Verzet in Nederland; en voor de inzet van een educatiemedewerker ten behoeve van de SMH-educatieprojecten. Deze onderwerpen worden verder uitgewerkt bij educatie en tentoonstellingen.

5.4 DANS – Herinneringen aan Indië

Een deel van de ruim 100 interviews van het project 'Herinneringen aan Indië' is al ondergebracht bij DANS in Den Haag. Er worden nog voortdurend interviews uitgewerkt door vrijwilligers van het IHC. Dit alles ter voorbereiding op de volgende overdracht van een deel van de interviews naar DANS.

5.5 Stichting Moluks Historisch Museum

Het IHC en Stichting Moluks Historisch Museum zijn eind 2017 gestart met hun gezamenlijk overleg om invulling te geven aan de museale exploitatie van de pleisterplaats Sophiahof. De afspraken zullen in de loop van 2018 worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

5.6 KTOMMB

Met het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek (KTOMMB) zijn vernieuwde afspraken gemaakt vanwege het vertrek van het Indisch Herinneringscentrum naar Den Haag. Tot medio 2020 blijft de gezamenlijke tentoonstelling Het Verhaal van Indië vertoond worden in Arnhem. De boekenverkoop (door Stichting Pajong) blijft voorlopig doorgaan in de winkel van museum Bronbeek. Er is afgesproken dat beide organisaties zullen bezien of tentoonstelling ook op de locatie van de ander kunnen worden geprogrammeerd.

6. Podiumactiviteiten

6.1 Indiëlezing, 'En toen stond ik er alleen voor'

datum: 11 maart

Locatie: OBA, Amsterdam

Deze middag stond in het teken van de vrouwen die binnen en buiten de kampen verbleven tijdens de Japanse bezetting van Nederlands-Indië. Bijzonder hoogleraar van het Indisch Herinneringscentrum Remco Raben verduidelijkte hun positie, de specifieke verhalen van de Buitenkampers werden belicht in gesprekken met presentator Youetta de Jager. Singer-songwriter Robin Block leverde op bijzondere wijze een bijdrage aan dit programma. Het Vrouwenkoor Malle Babbe o.l.v. dirigent Leny van Schaik sloot deze middag af.

De Indië-lezing is een initiatief van Stichting 4/5 mei Comité Amsterdam Zuidoost en wordt georganiseerd in samenwerking met het Indisch Herinneringscentrum en Stichting Gastdocenten WOII, werkgroep Zuidoost-Azië. De lezing wordt gefaciliteerd door de Openbare Bibliotheek Amsterdam. Het programma was volledig uitverkocht. Er zaten 260 mensen in de zaal en er stonden nog veel mensen op de wachtlijst: daarom werd de lezing via een goed bekeken Livestream uitgezonden.

6.2 Themabijeenkomst *Gedeeld Verleden: de Slag in de Javazee*

datum: 18 maart 2017

Locatie: Humanity House, Den Haag

In het kader van dit bijzondere herdenkingsjaar organiseerde het Indisch Herinneringscentrum Gedeeld Verleden: bijeenkomsten waarin de gedeelde geschiedenis van Nederland en Indonesië, de verhalen van toen en nu, centraal staan. Gedeeld Verleden is een nieuw programma van het Indisch Herinneringscentrum. Het onderscheidt zich van de Indische Salons door het feit dat "het andere verhaal" centraal staat. Doel is het verzamelen van onderbelichte verhalen die een wezenlijk onderdeel vormen van onze gedeelde geschiedenis. Verhalen van toen, die ook nu van onschatbare waarde zijn. Het zijn persoonlijke vertellingen die inspireren, je raken en bewegen. Door te ontmoeten en samen verhalen te delen, ontstaan er ook nieuwe herinneringen en vormen we zo het Indisch geheugen voor de toekomst.

Op zaterdag 18 maart vond er een bijzonder programma plaats in het Humanity House. Universitair hoofddocent maritieme geschiedenis aan de Universiteit van Leiden, Dr. Anita M.C. van Dissel, leidde de middag in en schetste een historische context ondersteund met uniek materiaal van het NIMH. Jan Maarten Doorman, deelde foto's en verhalen uit zijn persoonlijke familiearchief over zijn grootvader, schout-bij-nacht Karel Doorman. Charlene Vodegel las een rede voor, opgedragen aan haar Indische opa die de Slag in de Javazee ook niet overleefde. Herman Keppy in zijn lezing getiteld Beta Berlayar Jauh vertelde de persoonlijke verhalen die hem door de marinemannen zelf zijn toevertrouwd aan de hand van persoonlijk en uniek beeldmateriaal. De prachtige muziek van Maria Lekransy en poëtisch slotwoord van Robin Block maakten het geheel mooi af. De bijeenkomst was volgeboekt: er waren ruim 100 gasten.

6.3 De Dag van de Indische Herinnering

Datum: 29 september 2017

Locatie: Koninklijke Schouwburg, Den Haag.

Het thema van de Dag van de Indische Herinnering (voormalige Gebaarlezing) was dit keer "herinneren". Vanuit een multidisciplinair oogpunt ging het programma dieper in op het fenomeen herinneren. Wat is herinneren? Wat wordt er herinnerd en wat niet? Wat voor een invloed heeft de collectieve (koloniale) herinnering op de herinneringen van het individu? etc. De commissie heeft een inhoudelijk programma opgesteld met onder andere Leila Chudori, een Indonesische schrijfster, Pamela Pattynama en Remco Raben.

De Dag van de Indische Herinnering bood verschillende invalshoeken: multidisciplinair, wetenschappelijk, kunst, literair, multiperspectief en onderling verbindend. De *keynote speaker* Leila S. Chudori (foto), de bekende Indonesische schrijfster van *Pulang*, sprak over herinneringen vanuit een Indonesisch perspectief. Bijzonder Hoogleraar Remco Raben schetste in zijn inleiding een historische context. Cultuuronderzoekster Pamela Pattynama vertelde over herinneringen van haar jeugd in Nieuw-Guinea en interviewde filmregisseur en scenarioschrijfster Sandra Beerends over haar film in wording over baboes. Moderator Wim

Manuhutu sprak met jonge kunstenaars Hadassah Emmerich, Eliza Bordeaux en Yopi Abraham over hoe zij zich in hun werk verhouden tot het concept herinneringen. Astrid Seriese en Erwin van Ligten verwerkten het thema in hun muzikale optreden.

7. Personeel & Organisatie

7.1 Financieel

Voor 2017 zijn toegekend:

1. Instellingssubsidie 2017 van het ministerie van VWS (€ 486.953,-)
2. Projectsubsidie vfonds voor het programma Next Generation 2017 (€ 170.000).
3. Meerdere deeltoekenningen voor het Kenniscentrum Repatriëring: totaal 46.500,-: Prins Bernard Cultuurfonds (€ 30.000,-), dr. Hendrik Mullerfonds (€ 6.500,-) en Fonds 1818 (€ 10.000,-).

De aanvraag instellingssubsidie 2018 is op 25 september ingediend bij het ministerie van VWS. De aanvraag blijft grotendeels in lijn met eerdere jaren, met de toevoeging van € 100.000,- voor de huur Sophialaan, een post die ook weer als uitgaven 'huurkosten' terugkomt in de begroting.

Het IHC is overgegaan op digitale telefonie (VOIP, Voice Over IP). Hierdoor zijn het gebruikersgemak en de telefonische bereikbaarheid verbeterd.

Accountantscontrole over 2016

De accountantscontrole voor de instellingssubsidie 2016 en de controle voor het vfonds-project Gedeeld Verleden Gedeelde Toekomst zijn goed afgerond.

7.2 Personeel

Per 18 januari 2017 is Peggy Lammers officieel in dienst getreden bij het IHC als Officemanager/Project assistent (1 fte).

Secretariële ondersteuning Stichting Herdenking

Het ministerie van VWS heeft de subsidieaanvraag van Stichting Herdenking toegekend. Daarin is aangegeven dat voor een periode van maximaal 2 jaar een budget beschikbaar is voor secretariële ondersteuning (0,5 fte).

Per 1 maart 2017 is Mai van der Velde – Toonen in dienst getreden als administratief-secretarieel medewerker voor 0,5 fte. De kosten zijn maandelijks verrekend met Stichting Herdenking. Het dienstverband van Mai van de Velde is beëindigd op 30 september 2017 (afloop tijdelijk contract). De secretariële ondersteuning vanuit het IHC is wel voortgezet in 2017. Tot en met december 2017 zijn de kosten hiervoor in rekening gebracht bij Stichting Herdenking.

8. Extern gefinancierde projecten

8.1 Project Next Generation i.s.m. Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 (Subsidie vfonds: € 170.000,-)

Indiëherdenking 2017

In het kader van *Next Generation* zijn dit jaar de eerste stappen gezet het programma (Herdenking veld en programma) van de Indiëherdenking structureel te veranderen. Dit met het doel de Indiëherdenking te waarborgen voor nu én voor de toekomst.

Naast de traditionele doelgroep, de eerste generatie, willen we met *Next Generation* de volgende generaties bereiken en met elkaar verbinden. Dit is een geleidelijk proces waar we in 2017 mee van start zijn gegaan. Gefaseerd betrekken we de volgende generaties actief zodat ook zij zich mede-eigenaar gaan voelen van de Indiëherdenking.

Het ochtendprogramma (in het WF) is vervallen. De dag begon op het herdenkingsterrein, waar mensen v.a. 10.30 uur koffie/thee/spekkoek ontvingen. Na de herdenking werd de lunch geserveerd in het WF met een mooi programma erbij, dit alles in één grote ruimte. Er is een uitgebreider middagprogramma samengesteld waarin er meer aandacht is voor reflectie op de Herdenking en wat 15 augustus voor verschillende generaties betekent.

Het IHC (Suzanne Rastovac) trad op als coördinator en uitvoerder van zowel de communicatie, productie van interviewportretten, *social media* als programmering WF.

Programmering Indiëherdenking 2017

Locatie: World Forum en Indisch Monument, Den Haag

Samen met SH zijn het middagprogramma en de publiciteitscampagne van de Indiëherdenking 2017 uitgewerkt. Het thema is *Verhalen Over Leven: portretten van onbegrensde kracht*. Op 15 juni is het gehele herdenkings- en middagprogramma online met succes gelanceerd.

Er is een cultureel middagprogramma, genaamd Indische Herdenkingssalon in het WF en stond in het teken van Verhalen Over Leven (Next Generation, focus op verjonging, en met het thema als brug tussen eerste generatie en de daaropvolgende). Met onder andere Astrid Seriese, Erwin van Ligten en Rob Agerbeek, Xavier Boor, Debrah Jade en Robin Block.

Pop-up expositie: Verhalen Over Leven. Onbegrensde Kracht in beeld.

In het kader van de Nationale Indiëherdenking en 'vernieuwde' programmering ontwikkelde IHC een pop-up expositie *Verhalen Over Leven. Onbegrensde Kracht in beeld*.

Met werk van *Next Generation* fotografen met Nederlandse, Indische, Molukse, Chinese én Indonesische achtergrond: Jochem Sanders, Elianne Bordeaux, Armando Ello, Yopi Abraham, Kevin Kwee en Barnet Kansil. In de foto's stond hun invulling over Verhalen Over

Leven centraal. Om een divers publiek aan te spreken waren de fotografen ook onderdeel van de mediacampagne rondom de 15 augustus herdenking:
<https://www.facebook.com/IndischHC/photos/a.143171992553328.1073741828.143151859222008/734268040110384/?type=3&theater>

De expositie is zo opgezet dat de pop-up installaties ook na de herdenking weer op te zetten zijn. De expositie is ook getoond tijdens het IHC-jubileum op 11 november.

Social Media

Het IHC heeft de Facebook-pagina van de Indiëherdenking opgezet en houdt deze ook bij. Het aantal volgers is in twee maanden gestegen van 996 in juni 2017 naar 2.352 in augustus 2017. Dit is een stijging van 135,6%

Ten opzichte van de mediastrategie voor onlinecampagnes met korte filmpjes van rond de 5 minuten (#ikherdenk, Thuis in beeld, etc.) is besloten primair Facebook in te zetten en YouTube als online archief te gebruiken. Tuhuteru en Partners zet zich vanaf dit jaar primair in op strategisch niveau. IHC leverde content die Tuhuteru en Partners bij reguliere media uitzette. Deze opzet werkte goed.

Beeldportretten: Verhalen Over Leven – Portretten van onbegrensde kracht

In het kader van de Nationale Indiëherdenking produceerde IHC 6 sterke gefilmde beeldportretten *Verhalen Over Leven*. In deze portretten staan het onsterfelijke karakter en de onbegrensde kracht van verhalen centraal.

Dit om de herdenking landelijk via *social media* goed op de kaart te zetten en mensen te enthousiasmeren naar de herdenking en het middagprogramma te komen. Filmer Armando Ello en Suzanne Rastovac zijn daarvoor het land in gegaan en hebben 5 beeldportretten geproduceerd van onder andere Astrid Seriese en dochter, Wouter Hamel bij het Indisch Monument en Pencak-legende Paatje Phefferkorn.

Er is landelijk aandacht geweest voor de portretten. Bij o.a. Omroep Max, het AD en RTL4 kwam *Verhalen Over Leven* onder de aandacht. Het eerste portret is op 15 juni gelanceerd en is met zangeres Debrah Jade die ook in het middagprogramma optrad 15 augustus, zie: <https://www.facebook.com/indieherdenking/videos/1218008368311388/> .

Het beeldportret is goed ontvangen en genereerde op FB in totaal 45.491 unieke weergaven.

Boek: Thuis in Beeld

Het boek 'Thuis in Beeld' is gepubliceerd en is verstuurd naar alle deelnemers en het bestuur van het IHC en Stichting Herdenking. Tevens wordt het boek te koop aangeboden in de webshop en museumwinkel.

#ikherdenk-campagne

Samen met Tuhuteru en Partners is een mediaplan voor #ikherdenk ontwikkeld met betrekking tot het thema *Verhalen Over Leven*, waarin de nadruk van de inzet ligt op

strategie en advies in plaats van productie. Het IHC produceerde hoofdzakelijk content en Tuhuteru en Partners zet het strategisch in via diverse mediakanalen.

Het IHC en Tuhuteru en Partners hebben de onderlinge samenhang en strategische inzet gezamenlijk goed afgestemd. Er was gewerkt met een centraal thema *Verhalen Over Leven* en een heldere boodschap: volgende generaties betrekken, maar wél samen met de oudere generaties.

Op 15 juni zijn we gestart met de #ikherdenk-campagne voor 2017. Onderdeel is *Verhalen Over Leven*: 5 filmportretten van iemand van de jongere generatie met (groot)moeder/vader. De eerste film is op 15 juni gelanceerd en de laatste op 14 augustus.

Resultaat:

#ikherdenk- en Verhalen Over Leven Portretten - 15 video's - een totaalbereik van **316.093 unieke personen** (vergelijking 2016: 39 video's (33 #ikherdenk-statements, 6 Thuis in Beeld)- een totaalbereik van 206.292 unieke personen.

Meer impact. In vergelijking tot vorig jaar, was er dit jaar aanzienlijk meer aandacht voor de herdenking in de lokale en nationale (digitale) kranten.

Met minder productie, meer behaald: minder films van hogere kwaliteit, resultaat 316.093 unieke personen hebben de in totaal 15 door het IHC en Tuhuteru en Partners geproduceerde video's bekeken.

Indische Salon i.s.m. het Scheepvaartmuseum – *Het Roer Om: Verhalen van de Overtocht*

Locatie: het Scheepvaartmuseum, Amsterdam
datum: 5 mei 2017

In navolging van een succesvolle eerste editie, organiseerde het IHC ook dit jaar een Indische Salon in het kader van de Vrijheidsmaaltijd. Dit jaar werkten we samen met het Scheepvaartmuseum. Stukken uit de collectie van het Scheepvaartmuseum werden verbonden aan persoonlijke verhalen over de repatriëring.

Het was een mooie, bijzondere middag met 125 bezoekers waarin bijzondere hoofdgast Joty ter Kulve sprak over haar bootreis en over dat vrijheid nooit vanzelfsprekend is en iets is waarvoor je moet vechten. Daarnaast mooie optredens van Maurice Rugebregt, Jessica Manuputty, Edward Tuheteru en inhoudelijke lezing van conservator Sarah Bos (Scheepvaartmuseum). In de bibliotheek kon publiek bij Margaret Leidelmeijer en staf educatie terecht met vragen over hun eigen familiegeschiedenis. .

Indische Salon – *Zwijgen in Alle Talen*

Datum: 30 mei 2017
Locatie: Tong Fair, Den Haag

Samen met Riboet Verhalenkunst was een mooi inhoudelijk programma samengesteld van een uur in het Tong Tong theater, waarin het thema Zwijgen werd uitgelicht. Kunstenaar Martijn Grootendorst maakte speciaal voor deze Salon en met het oog op de pop-up

expositie, de zogeheten Vertelmobiel: onderdelen van een oude eend werden gebruikt om de suggestie te wekken dat gasten zo konden instappen en al rijdend werden geïnterviewd. Op het achtergrondscherf waren beelden te zien, gefilmd vanuit de achterkant van de auto zodat je als publiek het gevoel kreeg echt in de auto zelf te zitten. Hoofdgast Reggie Baay interviewde enkele gasten en er werden gedichten voorgedragen door een jongere. Singersongwriter Robin Block vertolkte een lied dat hij speciaal voor dit thema had gecomponeerd. Aantal aanwezigen: ongeveer 125.

Indische Salon – Verhalen Over Leven

Datum: 15 augustus 2017

Locatie: World Forum, Den Haag

In het World Forum vond de Indische Salon plaats. Met o.a. host Elsbeth Vernout, optreden Debrah Jade en gitarist Wesley Nuis, de muziektheatervoorstelling *Ibu Saya – Verhalen Over Leven* met Astrid Seriese, Rob Agerbeek, Erwin van Ligten, Anne Seriese en Maria Lekransy, pianist Xavier Boot met compositie speciaal voor 15 augustus gecomponeerde muziekstuk *Verhalen Over Leven* in combinatie met moderne dans van Vera Paganin, optreden Wouter Hamel, poëtische reflectie Robin Block. Er stonden drie generaties op het podium met diverse achtergronden en verhalen. Er waren ongeveer 1000 bezoekers.

2017 vormde een overgangsjaar met de start van een nieuw programmaformat.

Indische Salon – Tastbare Herinneringen

Datum: 23 september 2017

Locatie: ZIMIHC theater Zuilen, Utrecht

Het Indisch Herinneringscentrum organiseerde de Indische Salon - Tastbare Herinneringen in samenwerking met auteur Simone Berger, bekend van haar vorig jaar verschenen boek *Istori Kita: jouw familiegeschiedenis*, Armando Ello, fotograaf en auteur van het boek *TwijfelIndo* en actrice Nel Lekatompeppy, bekend van onder andere de voorstelling *KRUIT!* Het was een kleine, intieme Salon in een huiskamersetting in een professioneel theater.

Met het thema Tastbare Herinneringen ging publiek actief aan de slag: verhalen werden gedeeld aan de hand van voorwerpen die waren gekoppeld aan speciale (familie)herinneringen. Veel mensen brachten een persoonlijk voorwerp mee dat in de naoorlogse jaren vanuit Nederlands-Indië of Indonesië op de boot of met het vliegtuig is meegekomen. Wat vertelt dat voorwerp over jouw familieverleden en identiteit? En, wat is jouw eigen verhaal dat verbonden is aan het voorwerp? Tijdens de Indische Salon gingen we onder meer met deze vragen actief aan de slag met het publiek. Aantal deelnemers: 40.

Indische Salon – De kracht van Familieverhalen

Datum: 3 december 2017

Locatie: Moluks buurtcentrum Toma!

Hoe geef jij vorm aan je familieverhaal en op welke manier uit zich dat? Tijdens de Salon gingen we in op deze vragen en meer. Cultuurspecialist Judith Limahelu deelde vanuit haar beroep en eigen ervaring over het belang van (familie)verhalen.

Het publiek ging actief aan de slag met het door haar ontworpen Familieverhalenspel: een middel om op een interactieve wijze verhalen te delen met elkaar. Oud-militair Carel Banse, actief betrokken bij de Oorlogsgravenstichting, gaf een lezing over de totstandkoming van zijn boek *Onbereikbaar Dichtbij*, dat een ode is aan zijn vader en andere oorlogsveteranen. Verder sprak host Patrick Neumann met drie jongeren die elk op hun eigen creatieve wijze invulling geven aan de familiegeschiedenis. Het aantal deelnemers: 65.

8.2 Kenniscentrum Repatriëring

Subsidie ontvangen van:

1. Het dr. Hendrik Mullerfonds: € 6.500,-
  2. Prins Bernard Cultuurfonds: € 30.000,-
  3. Fonds 1818: € 10.000,-
- (Aanvullende financiering uit egalisatiereserve)

De projectleiding is in handen van mevr. dr. ir. M. Leidelmeijer van Leidelmeijer Historisch Onderzoeken Advies.

Voor de bouw van de website voor het kenniscentrum Repatriëring zijn bij drie partijen offertes aangevraagd. De offertes zijn technisch beoordeeld door Yvette Hoitink van Heritas. Op basis daarvan is besloten de website te laten bouwen door Ilumy in Amsterdam. Ilumy heeft een ontwerp gemaakt en heeft dit ontwerp op 17 november gepresenteerd aan de samenwerkingspartners van het project.

De digitalisering en ontsluiting van de repatriëringslijsten afkomstig van heeft vertraging opgelopen. Begin september heeft het IHC opdracht gegeven aan Karmac voor het digitaliseren en ontsluiten van de lijsten. Deze werkzaamheden liep bij hen door interne omstandigheden dermate vertraging op dat we ons genoodzaakt zagen opdracht te geven aan een nieuwe partij om deze werkzaamheden te realiseren. Hiermee hebben we eind van dit jaar gesprekken gehad met twee bedrijven en hebben gekozen voor het bedrijf GMS Digitaliseert uit Alblasterdam.

Voor de digitalisering van de overige repatriëringslijsten zijn het IHC en het Nationaal Archief voornemens om gezamenlijk een aanvraag in te dienen bij Metamorfoze. Nationaal programma voor behoud van het papieren archief. Dit heeft plaatsgevonden na een gesprek met de projectleider van Metamorfoze. Het is de bedoeling dat naast de relevante collecties bij het Nationaal Archief ook andere relevante collecties bij dit project worden betrokken. Deze berusten bij het Stadsarchief Rotterdam en Het Nederlandse Rode Kruis. De aanvraag zal ingediend worden in de eerste ronde van 2018.

Ten slotte is in samenwerking met Irene Jacobs, conservator van het Maritiem Museum een ruime selectie van beeldmateriaal gemaakt voor de website, een begin gemaakt met het schrijven van de webteksten en het leveren van verhalen.